

Натаниел Хоторн
Моят роднина майор
Молино

След като кралете на Великобритания си присвоиха правото да назначават колониалните губернатори, наредбите на последните рядко биваха посрещани с разположението и великодушното одобрение, засвидетелствувани при управлението на техните предшественици, избирани по стария закон. Хората наблюдаваха с най-придирчиво внимание проявите на властта, не произлязла от тях самите, и обикновено възнаграждаха с оскъдна благодарност управниците си за отстъпките, с които те смекчаваха откъдморските инструкции и си навличаха неодобрението на ония, които им ги пращаха. Летописите на Масачузетс ни съобщават, че от шестте губернатори през около четиридесетгодишния период, след като старата харта била отменена от Джеймс II, двама били тикнати в затвора при народни вълнения, трети, както Хъчинсън¹ е склонен да вярва, бил изгонен извън провинцията от свистенето на мускетен куршум, четвърти, по мнението на същия историк, бил на бърза ръка тикнат в гроба от нескончаемите препирни с Камарата на представителите², а останалите двама, както и техните наследници до Революцията³ били ощастливявани с редки и кратки периоди на мирно управление. Животът на обикновените членове на монархическата партия едва ли бе подостоеен за завиждане по време на политическите размирици. Тези забележки могат да послужат като увод към следващите приключения, които станаха през една лятна нощ преди почти сто години. За да се избегнат многобройните и отегчителни подробности от колониалния живот, умолява се читателят да мине без изброяване на веригата обстоятелства, които предизвикаха силна, макар и временна възбуда на общественото мнение.

Наближаваше девет часа в една лунна вечер, когато някаква лодка прекоси реката с единствен пътник на борда. Той бе осигурил превоза си в такъв необичаен час, като обеща допълнително възнаграждение. Докато стоеше на пристана, ровейки из всичките си джобове в търсене на средства да изпълни обещанието си, лодкарят вдигна един фенер и с помощта на него и на новоизгрялата луна огледа много внимателно фигурата на странника. Беше младеж, едва изпълнил осемнадесет години, очевидно расал на село и сега, както изглеждаше, идваше в града за първи път. Облечен бе в грубо, сиво палто, доста износено, но отлично

-
1. Томас Хъчинсън (1711–80) – американски колониален администратор, кралски губернатор на Масачузетс (1769–74), живял след това в изгнание. – Б. пр.
 2. Долната камара в двукамарното щатско законодателно тяло. – Б. пр.
 3. На 4. VII. 1776 година с Декларацията за независимост САЩ се обявяват за независими от кралската власт в Лондон. – Б. пр.

изкърпено, панталоните му бяха здраво изработени от кожа и плътно обхващаха чифт послушни и добре оформени крака, сините вълнени чорапи несъмнено представляваха произведение на майка или сестра, а на главата му имаше триъгълна шапка, която в добрите си дни навярно бе засенчвала по-строгото чело на бащата на юношата. Под лявата си мишница държеше тежка сопа, издялана от дъбова фиданка, запазила част от втвърдения си корен. Екипировката му завършваше с торба, пълна не чак до там, че да притеснява яките рамене, на които висеше. Природата го бе дарила с къдрава кестенява коса, правилни черти и ясен засмян поглед – нещо, с което никакво изкуство не би могло да го разхубави.

Младежът, едно от имената на когото бе Робин, най-подир измъкна от джоба си половината от малка провинциална банкнота от пет шилинга, която при обезценяването на този вид валута задоволи лодкаря само след прибавяне на едно шестоъгълно пергаментно късче, на стойност три пенса. След това пое към града с такава бодра стъпка, сякаш дневният му преход не бе вече надхвърлил тридесет мили и с поглед така жаден, като че влизаше в Лондон, а не в малкия главен град на една колония в Нова Англия⁴. Преди да навлезе много обаче, на Робин му хрумна, че не знае накъде да върви. Затова спря и обгърна с поглед тясната улица, като внимателно разглеждаше малките схлупени дървени сгради, скупчени от двете ѝ страни.

– Този нисък коптор не може да бъде жилището на моя близък – помисли си той, – нито пък оная стара къща, в която лунната светлина прониква през счупените капаци на прозореца. Всъщност наоколо не виждам нищо, което би подходило за него. Трябваше да се сетя да попитам лодкаря за пътя. Той без съмнение щеше да ме придружи и изкара един шилинг от майора в замяна на усилията си. Но това може да стори и първият срещнат.

Робин продължи хода си и с радост забеляза, че улицата се разшири и къщите добиха по-представителен вид. Скоро забеляза една фигура да се движи бавно пред него и ускори стъпки да я настигне. Докато приближаваше. Робин забеляза, че пътникът бе човек на възраст, с голяма сива перука, широкопола наметка от тъмен плат и копринени чорапи, навити над колената. Носеше дълъг полиран бастун, който забиваше отвесно пред себе си при всяка стъпка и на равни интервали измъкваше по два пъти с особено тържествена погребална интонация. След като направи

4. Област в североизточната част на САЩ, включваща щатите Кънектикът, Мисисипи, Масачузетс, Ню Хемпшир, Роуд айланд, Вермонт. – Б. пр.

тези наблюдения, Робин хвана полата на наметката на стареца, точно в момента, когато върху двама им падна светлината от отворените врата и прозорци на една бръснарница.

– Добра вечер ви желая, почитаеми господине – обади се той като стори дълбок поклон, без да пуска пеша на наметката. – Много ви моля да ми кажете къде се намира жилището на моя роднина майор Молино.

Въпросът на младежа бе произнесен много високо и единият бръснар, чийто бръснач се спускаше по добре сапунисаната буза, и другият, който сресваше перука а ла Рамили⁵, оставиха работата си и излязоха на вратата. В това време гражданинът извърна дългнесто лице към Робин и му отговори с извънмерна досада и раздражение. Двете му хъмкиания обаче прекъснаха точно по средата избухването. Впечатлението бе поразително – сякаш мисъл за студения гроб смути гневните страсти.

– Пусни дрехата ми, човече! Казвам ти, че не познавам тоя, за когото ми говориш. По дяволите! Аз представлявам властта, аз – хм, хм – представлявам властта и ако така проявяваш уважението си към по-достойните от тебе, краката ти ще се запознаят с прангите, още преди да съмне утре заран!

Робин пусна полата на стареца и побърза да се отдалечи, сподирен от невъзпитания гръмък смях в бръснарницата. Отначало той бе доста изненадан от резултата на въпроса си, но понеже беше будно момче, скоро реши, че може да даде обяснение на загадката.

– Този е някой от селата – гласеше заключението му, – който никога не е помирисвал къщата на роднината ми отвътре и не е достатъчно възпитан, та да отговори човешки на въпроса на непознат. Човекът е стар, иначе, ей богу, можеше да се изкуша да се върна и да му цапна един по носа.

Ех, Робин, Робин! Даже и чираците на бръснаря ти се присмяха на водача, който си избра! Следващия път трябва да бъдеш по-умен, приятелю Робин.

Попаднал бе в плетеница от криви и тесни улички, които се преси-чаха една друга и извиваха недалеч от брега. Ноздрите му ясно усещаха миризмата на катран, мачти на плавателни съдове пробождаха лунната светлина над покривите на къщите, а многочислените табели, които Робин спираше да прочете, му дадоха да разбере, че се намира недалеч от деловия център на града. Само че улиците бяха пусти, магазините

5. Село в централната част на Белгия, при което френската армия била разгромена от херцог Марлбъро през 1706 година. – Б. пр.

затворени, а светлини се виждаха само по вторите етажи на малкото жилищни пострройки. Най-подир, на един ъгъл по тясната уличка, из която вървеше, Робин съзря широкоплещестата фигура на някакъв британски юнак да се олюлява пред входа на кръчма, от която се носеха гласовете на множество посетители. Капакът на един от долните прозорци бе отворен и твърде тънката завеса позволи на Робин да различи някаква компания, събрана на вечеря около добре натрупаната маса. Ароматът на вкусната гошавка проникваше навън и момъкът нямаше как да не си припомни, че последните останки от припасите му за из път бяха отишли да задоволят утринния му апетит и че средата на деня бе дошла и заминала, като го остави без обяд.

– Ех, ония пергаментови трипи биха ми дали право да седна край тази маса! – промълви Робин с въздишка. – Нищо, майорът ще ме гости за добре дошъл с най-хубавите си припаси, така че мога смело да вляза и да се осведомя за пътя към жилището му.

Той влезе в кръчмата и шумът от гласовете, както и цигареният дим му посочиха пътя към салона. Беше продълговато и ниско помещение, с дъбови стени, потъмнели от непрекъснатия пушек, с под, дебело посипан с пясък, но не прекалено чист. Група хора – по-голямата част приличаха на моряци или по някакъв начин бяха свързани с морето – заемаха дървените пейки и столовете с кожени седалки и разговаряха по най-различни въпроси, като от време на време посвещаваха вниманието си на някоя тема от общ интерес. Три-четири групички пресушаваха същия брой купи с пунш, който търговията със Западните Индии⁶ отдавна бе направила любимо питие в колонията. Други с вида на хора, които си изкарват прехраната с редовен и усилен физически труд, предпочитаха усамотеното блаженство на несподеленото пиянство и ставаха все помълчаливи под неговото въздействие. С две думи, почти всички проявяваха склонност към алкохола в някоя от многобройните му форми, защото това е порок, към който, както столетната история би могла да докаже, имаме наследствено предразположение. Единствените посетители, към които се насочиха симпатиите на Робин, бяха двама-трима одрягани селяни, които използваха странноприемницата като турски кервансарай – настанили се бяха в най-тъмния ъгъл на помещението и без да ги е грижа за пропитата от никотин атмосфера, вечеряха с хляб, опечен в собствените им пещи, и бекон, опушен над собствените им

6. Архипелаг в Северния Атлантик, включващ Големите и Малки Антили, както и Бахамските острови. – Б. пр.

огнища. Но въпреки че Робин изпитваше някакво братско чувство към тези странници, погледът му бе отклонен от тях към един човек, който стоеше близо до вратата и водеше шепнешком разговор с група зле облечени другари. Чертите му бяха особено поразителни, почти гротескни и лицето му оставяше дълбок отпечатък в паметта на човек. Челото изпъкваше в два хълма с вдлъбнатина помежду им, кривият нос смело стърчеше, а костта му бе повече от един пръст широка, веждите – дебели и рунтави, а очите светеха под тях като огньовете в пещера.

Докато Робин се чудеше кого да попита за къщата на своя роднина, към него се приближи съдържателят, нисък човек с изцапана бяла прес-тилка, който идваше да поздрави с добре дошъл чужденеца, както повеляваше професията му. Френски протестант от второ поколение, той като че ли бе наследил учтивостта на народа си, но никакви обстоятелства не бяха в състояние да променят пискливия му глас, с който сега се обръщаше към Робин:

– Предполагам, идвате от селата, господине? – рече той с дълбок поклон. – Моля за разрешение да ви приветствувам с добре дошъл и вярвам, че имате намерение да останете по-дълго при нас. Хубав град е нашият, господине, с хубави къщи и много интересни за чужденеца неща. Мога ли да се надявам, че ще ми окажете честта да заръчате нещо за вечеря?

„Човекът е забелязал родовите черти. Разбрал е, мошеникът, че съм близък на майора!“ помисли си Робин, който до тоя момент рядко бе срещал прекалената учтивост.

Всички, погледи сега се обърнаха към селския момък, застанал на вратата в износената си триъгълна шапка, сиво палто, кожени бричове и сини вълнени чорапи, подпрян на дъбова тояга и с торба на гърба.

Робин отвърна на любезния ханджия със самочувствието, подобаващо на един роднина на майора:

– Уважаеми приятелю – каза той, – няма да забравя да почета къщата ти при случай, когато (тук не можа да не понижи тон) ще имам в джоба си повече от пергаментови три пенса. Сега съм влязъл – продължи той самонадеяно, – само за да разбера как да отида до къщата на моя роднина, майор Молино.

В помещението се почувствува внезапно и общо раздвижване, което Робин прие като израз на нетърпението на всеки един да му стане водач. Само че ханджията обърна поглед към един изписан лист върху стената, който зачете или се правеше че чете, като от време на време

поглеждаше младежа.

– Какво пише тука? – обади се той, като накъсваше речта си на кратки сухи фрази. – Избягал от дома на подписания, осъден за дългове, Езекия Мъж. Облечен при заминаването със сиво палто, кожени бричове, триъгълната шапка на господаря. Един фунт в брой награда за оня, който го тикне в който и да било затвор на провинцията. По-добре се измитай, момче. По-добре се измитай!

Робин бе започнал да плъзга ръка към по-тънкия край на дъбовата тояга, но някаква особена враждебност върху всички лица го накара да изостави намерението си да счупи главата на учтивия кръчмар. Когато се извърна, за да напусне помещението, срещна подигравателния поглед на човека с наглата физиономия, когото бе забелязал по-рано. Едва бе прекрачил прага, когато дочу общия смях, в който ханджията се открояваше като трополена на камъчета в котел.

„Хм, не е ли странно“, замисли се Робин с присъщата си досетливост, „не е ли странно, че признанието за един празен джоб може да се окаже по-силно от името на моя роднина, майор Молино? О, да ми паднеше един от ония ухилени негодници в гората, дето сме израсли заедно с дъбовото ми дръвче, щях да, му покажа, че ръката ми е тежка, макар кесията ми да е лека!“

Като зави зад ъгъла на уличката, Робин се намери на една просторна улица с непрекъснатата линия високи къщи от двете страни и островърха постройка в отдалечения край, откъдето камбанен звън обяви, че часът е девет. В светлината на луната и лампите от множеството витрини на магазините се виждаха хора, тръгнали на разходка по паважа. Сред тях Робин се надяваше да открие непостижимия засега свой роднина. Резултатът от предишните запитвания му отне желанието да опитва отново пред толкова много хора, затова реши да върви бавно и безмълвно по улицата, като доближава лицето си до това на всеки възрастен джентълмен в търсене физиономията на майора. Търсейки, Робин попадна на много внушителни и блестящи фигури. Бродирано облекло в крещящи разцветки, огромни перуки, обточени със злато шапки и обковани в сребро саби дефилираха край него и заслепяваха погледа му. Ходили по широкия свят младежи, подражатели на изтънчените джентълмени от съвременна Европа, вървяха наперено, като почти танцуваха под звуците на модните песнички, които си тананикаха, и караха бедния Робин да се срамува от бавната си и естествена походка. Най-подир, след многобройни спирания, за да разглежда великолепните стоки, изложени по витрините, и след като изтърпя няколко гневни избухвания за нахалното

взиране в лицата на хората, роднината на майора се видя близо до островърхата сграда, все още непостигнал успех в своето търсене. Но дотук той бе проучил все пак само едната страна на многолюдната улица. Затова Робин пресече и продължи същото изследване по отсрещния тротوار, с надежди по-силни, отколкото на философа, търсещ честен човек, но и с не по-добра от неговата участ. Стигнал бе до към средата на разстоянието до долния край, откъдето бе тръгнал, докато чу приближаването на човек, който удряше с бастун по паважа при всяка стъпка и издаваше през равни интервали погребални хъмкания.

– Бог да ми е на помощ! – издума Робин, защото позна звука.

Като зави зад ъгъла, който се случи наблизко от дясната му страна, той побърза да продължи проучванията си в някоя друга част на града. Търпението му започваше да се изчерпва и разходката му, откак пресече реката, като че го бе изморила повече от няколкодневното му пътешествие отвъд нея. Гладът също надигаше високо глас в стомаха му и Робин започна да обмисля доколко е подходящо грубо да изтръгне с вдигната тояга необходимото упътване от първия срещнат самотен минавач. Докато това решение се затвърждаваше, той навлезе в уличка с неугледен вид, от двете страни на която редици през куп за грош построени къщи се точеха към пристанището. Луната не осветяваше нито един пешеходец по цялото протежение на уличката, но вратата на третата къща, край която мина, бе полуотворена и острият му поглед забеляза вътре женска дреха.

„Тука може да ми провърви повече“ – каза си Робин.

Приблужи вратата и забеляза, че тя се притваря, но все пак остава един процеп, достатъчен за хубавата стопанка да наблюдава непознатия, без да се показва сама в замяна. Всичко, което Робин успя да зърне, бе част от пурпурна фуста и от време на време блясъка на око, като че лунните лъчи трепкаха върху някакъв лъскав предмет.

– Хубава госпожо – спокойно мога да я нарека така, след като нямам никакви доказателства за противното, мислеше си отраканият юноша, – мила моя, хубава госпожо, ще бъдете ли така любезна да ми кажете къде да търся жилището на моя роднина, майор Молино?

Гласът на Робин бе жален и умолителен и жената, като видя, че няма защо да се бои от красивия селски юноша, отвори вратата и излезе в светлината на луната. Имаше изящна дребна фигура, с бяла шия, заоблени ръце и тънък кръст, под който алената ѝ фуста се издуваше от обръч, като че тя бе стъпила в балон. Лицето ѝ бе заоблено и хубаво, косата тъмнееше под малка шапчица, а в светлия ѝ поглед имаше някаква

весела закачливост, която победоносно срещна очите на Робин.

– Майор Молино живее тук – рече хубавата жена. Въпреки че гласът ѝ бе най-милият глас, чут тази вечер от Робин, той не можа да не се усъмни дали този сладък глас говори светлата истина. Погледна нагоре надолу по сиромашката улица и след това изпитателно разгледа къщата, пред която стояха. Беше малко тъмно здание на два етаж, като вторият бе издаден над първия, а предната стая приличаше на магазин за дребни стоки.

– Ей богу, върви ми – лукаво рече Робин, – пък и на роднината ми, майор Молино, му е потръгнало с такава хубава икономка. Ще ви помоля да го обезпокоите с молба да се покаже на входа, за да му предам писмо от негови приятели на село и после ще се върна в странноприемницата, където съм се настанил.

– Няма да може, майорът си е легнал преди час или повече – отвърна дамата с алената фуста, – и е безполезно да го безпокоя тази вечер, понеже пи повече от когато и да било. Но той е човек с добро сърце и аз по-скоро ще умра, отколкото да върна от прага негов роднина. Вие сте просто портрет на добрия стар господин и бих се заклела, че това е шапката, която той носи в дъждовно време. И той има подобни кожени панталони. Впрочем, моля заповядайте, горещо ви приветствувам с добре дошъл от негово име.

И като каза така, хубавата и гостоприемна дама хвана нашия герой за ръката. Допирът бе лек, усилието нежно и макар Робин да прочете в погледа ѝ нещо, което не долови в думите ѝ, все пак жената с тънкия кръст и пурпурната фуста се оказа по-силна от атлетически сложения селски младеж. Тя бе довела почти до прага колебливите му стъпки, когато отварянето на някаква врата наблизко стресна икономката на майора и като остави роднината му, тя бързо изчезна в собствения си дом. Една яка прозявка извести появата на мъж, който носеше фенер и без нужда помагаше на небесното светило. Докато вървеше полузаспал по улицата, той извърна тъпото си широко лице към Робин, като показва една дълга тояга, заострена в края.

– Прибирай се, скитнико, прибирай се! – каза пазачът и думите му сякаш заспиваха, едва изречени. – Отивай си в къщи или ще ти нахлузим прангите, преди да е съмнало!

– За втори път ми подмятат същото – помисли си Робин. – По-добре да го сторят, та да свършат затрудненията ми за тази нощ.

Все пак младежът усети инстинктивна неприязън към пазителя на среднощния ред, който му попречи от самото начало да зададе

обичайния си въпрос. Но тъкмо когато човекът се готвеше да излезне зад ъгъла, Робин реши да не изпуска възможността и извика подире му:

– Слушай, приятелю, ще ми покажеш ли пътя към дома на моя роднина, майор Молино?

Пазачът не отговори, а зави зад ъгъла и изчезна, а на Робин му се стори, че чува звънлив смях да се стеле по улицата. В същия миг от отворения прозорец над главата му го приветствува приятен кикот – той погледна нагоре и съзря блясъка на развеселен поглед, една заоблена ръка му махна и след това чу леки стъпки да се спускат по стълбата вътре. Обаче Робин, като човек, произлязъл от семейство на новоанглийски свещеник, бе добро момче, а също и досетливо. Затова устоя на изкушението и избяга.

Започна да се скита наслуки из града, почти готов да повярва, че върху му тегне, някаква магия, като оная, с чиято помощ един вешер от неговия край накара трима преследвачи да обикалят цяла нощ една зима на двадесет стъпки от къщата, която търсеха. Улиците се простираха пред него, чужди и безлюдни, и почти във всички къщи угасиха светлините. На два пъти малки групи мъже, сред които Робин различи хора в чуждоземна премяна, минаха забързани край него и макар и в двата случая те да спираха и да опитваха да го заговорят, тия контакти не внесоха никаква светлина в объркването му. Те произнасяха по няколко думи на език, за който Робин не бе и чувал, и като видеха, че не е в състояние да им отговори, удостояваха го с по една ругатня на чист английски и бързо отминаваха. Накрая юношата реши да чука на вратата на всяка къща, която му се стори достойна да живее в нея роднината му, като вярваше, че постоянството ще преодолее онази фатална сила която до сега му пречеше. Взел твърдо това решение, той вървеше покрай стената на някаква църква, построена на ъгъла на две улици, и като влезе в сянката от острия покрив, застана лице в лице с някакъв едър непознат, загърнат в плащ. Мъжът вървеше сякаш по бърза работа, но Робин се изстъпи пред него, хванал дъбовата си тояга с две ръце напреко на тялото като бариера.

– Спри, добри човече, и ми отговори на един въпрос – каза той много решително. – Кажи ми, още тая минута, къде се намира жилището на роднината ми, майор Молино?

– Дръж си езика зад зъбите, глупак такъв, и ме пусни да мина! – отвърна един дълбок и груб глас, който Робин отнякъде помнеше. – Пусни ме да мина или ще те съборя на земята!

– Нищо подобно, мой човек! – извика Робин, като вдигна тоягата си

и после приближи дебелия ѝ край до закритото лице на човека. – Няма да стане. Аз не съм глупакът, за когото ме мислиш и няма да мръдна от тука, докато не получа отговор на въпроса си. Къде е къщата на роднината ми, майор Молино?

Вместо да си пробие път със сила, непознатият отстъпи в осветеното от луната пространство, откри лицето си и погледна Робин право в очите.

– Постои тука един час и майор Молино ще мине – рече той.

Робин гледаше ужасен и смаян безподобната физиономия на говорещия. Челото с двете издатини, широкият крив нос, рунтавите вежди и горящият поглед бяха същите, които забеляза в хана, но тенът на мъжа бе претърпял някаква особена или по-точно казано двойна промяна. Едната половина на лицето пламтеше в наситено червено, докато другата бе тъмна като нощ – разделяше ги дебелата линия на носа. Устата, която изглеждаше като зяпнала от ухо до ухо, беше червена и черна, като контрастираше с цвета на съответната буза. Изглеждаше като че ли два различни дявола – демон на огъня и демон на тъмнината – са се съединили, за да съградят това адско изчадие. Непознатият се ухили в лицето на Робин, прикри лице и в миг изчезна.

– Странни неща виждаме ние, пътешествениците! – възкликна Робин.

Все пак седна на стъпалата пред църковната врата, решен да изчака роднината си в определеното време. Няколко мига отидоха за философски разсъждения върху произхода на човека, който току-що го бе напуснал, но след като разреши този проблем по един остроумен, рационален и задоволителен начин, потърси развлечение другаде. Най-напред разгледа улицата. Имаше по-благоприличен вид от повечето, из които се бе скитал, а луната, която подобно на въображението придаваше някаква непозната красота на познатите предмети, примесваше нещо романтично в гледката, която може би на дневна светлина не го притежаваше. Разнообразна и често пъти чудата бе архитектурата на къщите – покривите на някои бяха начупени в множество покривчета, докато други се издигаха стръмни и тесни към една единствена точка, а трети пък бяха квадратни. Чистата снежна белота на някои, патината на годините върху други и хилядите отблясъци, породени от лъскави частици в мазилката на трети, привлякоха вниманието на Робин за известно време, но после започнаха да го отегчават. След това направи опит да разгледа формите на отдалечени предмети, като започна от най-далечните, които погледът му долавяше с някаква призрачна неяснота, и накрая извърши подробен

оглед на сградата, издигната на отсрещната страна на улицата, точно срещу църковната врата, пред която се бе настанил. Представляваше голяма квадратна къща, която се различаваше от съседните по балкона, подпрян на високи колони, и по разположения в него натруфен готически прозорец.

– Може би това е именно къщата, която търся – помисли си Робин. След това се помъчи да убие времето, като се заслуша в шума, който се носеше непрекъснато из улицата и все пак бе едва доловим, освен за непривикнало ухо като неговото. Беше някакъв нисък, тъп и сънлив звук, съставен от много шумове, всеки от които идваше от твърде голямо разстояние, за да може да се различи отделно. Робин се дивеше на хъркането на спящия град и още повече се удивляваше, когато сегиз-тогиз то бе прекъсвано от далечен вик – очевидно силен там, където го надаваха. Все пак, общо взето звукът караше на сън и за да се отърси от навяваната от него дрямка, Робин се изправи и се покатери на една прозоречна рамка, та да надникне във вътрешността на църквата. Лунните лъчи проникваха треперливо там и падаха върху пустите пейки, наредени от двете страни на притихналите пътеки. Едно по-слабо и затова вдъхващо по-голямо благоговение сияние висеше на амвона, а самотен лъч се бе осмелил да кацне върху разтворената страница на една голяма библия. Дали природата в този късен час се бе превърнала в поклонник на храма, построен от човека? Или може би тази небесна светлина представляваше видимата святост на мястото, когато между стените не стъпваха земни и нечисти нозе? Гледката накара сърцето на Робин да изтръпне от толкова силно чувство на самота, каквото не бе изпитвал и в най-отдалечените кътчета на родните гори. Затова се извърна и отново седна пред вратата. Около църквата имаше гробове и сега една тревожна мисъл пристегна гърдите на Робин. Ами ако предмета на търсенията му, на които така често и по такъв странен начин пречеха, през цялото време си гние в своя саван? Ами ако роднината му вземе та се наниже през оная порта, кимне и му се усмихне, като мине отдалече покрай него?

– О, да имаше поне едно живо същество тук при мен! – промълви Робин.

Като прогони мислите си от тая приятна област, той ги изпрати през гори, хълмове и реки и се опита да си представи как би могъл да прекара тази вечер на обърканост и умора в бащината си къща. Представи си как са се събрали пред вратата пред дървото, пред голямото старо дърво, пощадено заради огромния си изкривен дънер и вековна сянка,

докато хиляди негови листати събратя бяха паднали. Там, когато лятното слънце почнеше да захожда, баща му имаше навик да прави домашни моления, на които съседите можеха да идват и да се присъединяват като членове на семейството и на които странникът можеше да спре, за да пие от тоя извор и да пречисти сърцето си, като опресни спомена за дома. Робин различи мястото на всеки един от малката компания. Видя добрия старей по средата, хванал Светото писание в златната светлина, падаща от облаците на запад. Видя го как затваря книгата! и всички се изправят, за да се помолят. Чу старите благодарствени молитви за всекидневната милост, старите моления за тяхното продължаване, които толкова пъти бе слушал с досада, но които сега бяха сред най-скъпите му възпоминания. Долови лекото трепване в гласа на баща си, когато започна да говори за отсъстващия, забеляза как майка му извърна лице към широкия възлест дънер, как по-големият му брат направи гримаса, когато се смекчиха чертите му, понеже твърдата брада го бодеше, как по-малката от него сестра придърпа пред очите си едно виснало надолу клонче и как най-малката, чиито игри до момента разваляха благоприличието на сцената, помисли, че молитвата е за другарчето в лудориите и избухна в шумен плач. После ги видя да влизат през вратата и когато Робин също щеше да си влезе, резето хлопна в жлеба си и той бе изпъден от къщи.

„Там ли съм или тука?“ – сепна се Робин, защото съвсем неочаквано, тъкмо когато мислите му добиха плът и кръв в съня, дългата, широка и безлюдна улица изникна пред него.

Стана и направи опит да прикове вниманието си върху голямата сграда, която бе изучавал преди малко. Но съзнанието му все още се колебаеше между мечтите и действителността – колоните на балкона последователно се извисяваха в голи борови стволоче, смаляваха се в човешки фигури, възвръщаха си истинската форма и големина и отново предприемаха поредица превращения. Но в един миг, когато му се струваше, че е буден, би могъл да се закълне, че вижда образ – струваше му се, че го помни, но не можеше да твърди с положителност, че принадлежи на роднината му – надникнал към него през готическия прозорец. Започна да се бори с по-дълбок сън и почти бе отстъпил, когато го разбуди звукът на стъпки по отсрещния тротоар. Робин разтърка очи и съзря един човек да минава под балкона. Обърна се към него с висок, свадлив и плачлив вик:

– Ей, приятелю! Цяла нощ ли трябва да вися тук и да чакам роднината си майор Молино?

Заспалото ехо се събуди и отвърна на гласа му, а минувачът, който едва-едва различаваше, фигурата, седнала в тъмната сянка на църквата, прекоси улицата, за да я разгледа отблизо. Беше джентълмен в разцвета на силите си, с открито, интелигентно, ведро и общо взето привлекателно лице. Като видя селско момче, очевидно бездомно и лишено от приятели, той се обърна към него с истинска топлота, която бе станала непривична за слуха на Робин.

– Е, моето момче, защо седиш тук? – попита той. – Мога ли с нещо да ти помогна?

– Боя се, че не, господине – отвърна Робин отчаяно, – но все пак ще ви бъда признателен, ако ми отговорите само на един въпрос, половината нощ търся един майор Молино. Има ли изобщо такъв човек по тия места, господине, или аз сънувам?

– Майор Молино, това име не ми е съвсем непознато – отвърна джентълменът, като се усмихна. – Имаш ли нещо против да ми кажеш по каква работа го търсиш?

Тогава Робин накратко разказа, че баща му е духовник, който работи срещу малка заплата далече в провинцията, и че неговият баща и бащата на майор Молино са братя. Майорът, наследил богатство и достигнал цивилни и военни чинове, посетил помпозно братовчед си преди година-две, заинтересувал се много от Робин и един от по-големите му братя и тъй като бил бездетен, подхвърлил някакви намеци относно бъдещо поддръжане в живота на единия от тях. По-големият брат бил определен да наследи стопанството, което обработвал бащата в промеждутъците между свещеническите си задължения. Затова било решено Робин да се възползува от благородните намерения на роднината, още повече защото бил като че предпочетен от него и се смятало, че притежава и други необходими дарби.

– Понеже минавам за отракано момче – забеляза Робин на това място от историята си.

– Не се съмнявам, че е заслужено – отговори добродушно новият му приятел. – Продължавай.

– Ами господине, като станах на почти осемнадесет години и след като съм доста едър – продължи Робин и се изправи в цял ръст; – реших, че е крайно време да започна самостоятелен живот. И така, майка ми и сестра ми ме стегнаха в хубави дрехи, баща ми даде половината от остатъка от миналогодишната си заплата и преди пет дни тръгнах на гости на майора. Няма да повярвате, господине! Минах реката малко след мръкнало, а още не съм намерил нито един човек, който да ми покаже

пътя към неговата къща. Преди еди-един-два часа ми казаха да чакам тука и майор Молино щял да мине.

– Можеш ли да опишеш човека, който ти каза това? – попита джентълменът.

– О, той изглеждаше отвратително – рече Робин. – Имаше две големи цицини на челото, крив нос, горящи очи и което ми направи най-странно впечатление – лицето му имаше два различни цвята. Случвало ли ви се е да познавате такъв човек, господине?

– Не отблизо – отговори непознатият, – но ми се случи да го срещна малко преди ти да ме спреш. Мисля, че можеш да се довериш на думите му и че майорът много скоро ще мине по тая улица. През това време ще седна да ти правя компания, тъй като съм особено любопитен да видя тая среща.

Той седна и скоро увлече другаря си в оживен разговор. Това обаче не трая дълго, защото някакви викове, които отдавна се носеха отдалече, се приближиха дотолкова, че Робин попита за източника им:

– Какво може да означава тоя рев? Ей богу, ако градът ви е така шумен, няма да мога да спя много, когато се заселя в него.

– Виж какво, приятелю Робин, изглежда три-четири буйни глави наистина са по улиците тая нощ – отговори господинът. – Не можеш да очакваш тук, по нашите улици, спокойствието на родните ти гори. Но пазачът скоро ще пипне тия младежи и ...

– А-ха, и ще им нахлузи прангите, преди да е съмнало – намеси се Робин, като си припомни собствената си среща със сънливия носител на фенера. – Но, уважаеми господине, ако вярвам на слуха си, даже цяла армия пазачи няма да излезе на глава с такова множество смутители на реда. Най-малко хиляда гласа са необходими за подобен рев.

– Не може ли човек да има няколко гласа, Робин, както и два цвята на лицето? – рече приятелят му.

– Вероятно мъжът може, но Бог не позволява това на жена! – отвърна отраканият момък, като си спомни прелъстителния глас на икономката.

Трелите на тромпет в някоя от близките улички бяха станали толкова силни и продължителни, че любопитството на Робин бе силно възбудено. Като добавка към виковете чу чести нехармонични залпове от най-различни инструменти, а паузите се изпълваха от диви, бурни смяхове. Робин се изправи и с нетърпение загледа мястото, към което изглежда бързаха тия хора.

– Сто на сто има някаква голяма веселба – възкликна той. – Много

малко съм се смял откак напуснах дома си, господине, и ще ми бъде мъчно да изпусна такава възможност. Няма ли да заобиколим оная мрачна къща и да се повеселим както ни се полага?

– Седни си на мястото, добри ми Робин – отговори господинът, като хвана полата на сивото палто. – Забравяш, че трябва да чакаме тука твоя роднина, а имам сериозни причини да мисля, че той ще премине само след няколко мига.

Наближаващата врява бе вече разбудила околността – навсякъде се разтваряха прозорци, множество глави в нощни шапчици, замаяни от внезапно прекъснатия сън, се протягаха пред погледа на всеки, който имаше време да ги наблюдава. Възбудени гласове се поздравяваха през улицата, всички питаха за обяснение, което никоя жива душа не бе в състояние да даде. Полуоблечени мъже бързаха към неизвестния източник на бъркотията, като се препъваха по каменните стъпала, водещи до тесния тротоар. Викове, смях и неприятен рев – антиподи на музиката – приближаваха в усилваща се гълчава, докато отделни хора и след това по-многобройни тълпи започнаха да се появяват при ъгъла на около стотина ярда.

– Ще познаеш ли роднината си, ако мине с тая тълпа? – попита господинът.

– Не бих могъл да гарантирам това, господине, но ще застана тук и ще си отворя очите на четири – отвърна Робин, като се премести в края на тротоара.

В улицата се изля мощен поток хора и бавно потече към църквата. Един самотен конник заобиколи ъгъла по средата на потока, а веднага подире му идваше оркестърът със страховити духови инструменти, които изпращаха сега още по-силно своята какафония, тъй като нямаше постройките да стоят между тях и хорските уши. После някаква по-червена светлина прогони лунните лъчи и гъсто множество факли освети улицата. Сиянието им променяше вида на всичко, до което се докоснеше. Самотният конник, облечен във военна униформа с гола сабя в ръка, язеше напред като водач и със свирепата си двуцветна физиономия приличаше на олицетворение на войната. Червеното на едната буза символизираше огъня и сабята, черното на другата говореше за траура, който ги съпровожда. Подире му вървяха побеснели фигури в индиански костюми и разни фантастични одежди без определен модел, които придаваха на цялата процесия невероятен вид – сякаш сън се бе откъснал от нечий трескав мозък и се носеше достъпен за погледа на среднощните улици. Бездейната хорска маса, ако не се смятат одобрителните

възгласи, ограничаваше процесията от двете страни. Няколко жени ти-чаха по тротоара, като цепеха бъркотията от по-ниски тонове с радостните си или уплашени писъци.

– Оня с двойното лице ме гледа – промълви Робин с неопределено, но притесняващо съзнание, че ще трябва сам да вземе участие в зрелището.

Водачът се извърна в седлото и прикова поглед право в селския юноша, докато конят бавно минаваше покрай него. Когато Робин освободи погледа си от горящите очи, пред него минаваха музикантите и факлите бяха близо. Непостоянната светлина на последните образуваше воал, през който погледът му не можеше да проникне. До слуха му от време на време достигаше тропот на колела по паважа, неясни очертания на човешки фигури се появяваха през определени интервали и после се стопяваха в ярката светлина. Още миг и водачът гръмогласно даде команда за спиране. Тромпетите избълваха едно страховито дихание и мълкнаха, виковете и смехът на хората заглъхнаха и остана само едно повсеместно бръмчене, което наподобяваше тишина. Точно пред погледа на Робин имаше открита каруца. Там факлите светеха най-ярко, луна-та грееше като ден, а вътре, издокаран с премяна от катран и пера седеше роднината му, майор Молино!

Беше възрастен човек, едър и с величествена осанка. Силните издялани черти говореха за душевно равновесие, но въпреки това враговете му бяха намерили начин да го нарушат. Лицето му бе бледно като на смъртник. Широкото чело бе сбръчкано от непосилна мъка, така че веждите образуваша една прошарена линия, зачервените очи гледаха обезумяло, а на трепкащата устна имаше бяла пяна. По цялото му тяло пробягваха чести и непрекъснати тръпки, които гордостта му се силеше да овладее дори и в тия мигове на всепоглъщащо унижение. Но най-силна болка вероятно усети, когато погледът му срещна очите на Робин, защото той очевидно го позна начаса, а младежът стоеше като свидетел на безчестие и позор, сполетели глава, посивяла от почести. Те мълчаливо се гледаха един друг, коленете на Робин затрепераха, а косата му настръхна от жал и страх. Скоро обаче някаква зашеметяваща възбуда започна да овладява съзнанието му – по-раншните приключения на тази нощ, неочакваното появяване на тълпата, факлите, многогласата врява и тишината, която последва, гледката на неговия роднина, поруган от такова огромно множество, и най-вече усещането за някаква огромна подигравка в цялата гледка го поразиха с нещо като духовно пиянство. В този момент един весело-ленив глас приветства слуха на Робин. Той

се обърна инстинктивно: точно до ъгъла на църквата стоеше носителят на фенера, търкаше си очите и сънливо се наслаждаваше на смайването на юношата. После чу смях, подобен на звън от сребърни камбани; някаква жена го дръпна за ръката, едно безсрамно око срещна погледа му и той съзря жената с пурпурната фуста. Остър сух кикот раздвижи паметта му и той видя застанал на пръсти сред тълпата мъничкия учтив ханджия, вдигнал бялата си престилка над главата. И най-подир над главите на множеството се понесе силен, груб смях, прекъснат по средата от две гробовни хъмкания: „Хахаха ... хмхм ... хахаха ...“

Звукът се разнесе от балкона на отсрещната сграда и Робин насочи погледа си натам. Пред готическия прозорец стоеше старият гражданин, загърнат в широк халат – сивата перука бе заменена с нощна шапчица, дръпната назад от челото, а копринените чорапи се метлееха около краката му. Подпираше се на полирания си бастун, обзет от припадък на веселие, което върху старото му тържествено лице наподобяваше шеговит надпис върху надгробна плоча. После на Робин му се стори, че чува гласовете на бръснарите, на посетителите от пивницата и на всички, които се бяха гаврили с него тая нощ. Заразата обхващаше множеството и изведнъж проникна, в Робин – той изригна мощен смях, който проеца из цялата улица. Всички си деряха гърлата, но гласът на Робин бе най-силен. Облачните духове надникнаха от сребърните си островчета, докато натрупаното веселие с рев се издигаше към небето! Човекът от луната чу какво става долу в ниското и каза:

– Охо, старата земя е палава тая нощ!

Когато бушуващото море от звуци се укроти за миг, водачът даде знак и процесията продължи своя път. Вървяха напред като демони, скупчени, за да се гаврят около някои мъртъв владетел, вече лишен от могъщество, но все още величествен в своята мъка. Вървяха напред с фалшивото си великолепие, с безсмислен рев, с безумно веселие и стоварваха всичко на душата на стареца. Гълчавата отиваше напред и оставяше след себе си една смълчана улица.

– Ей, Робин, сънуваш ли? – попита господинът, като сложи ръка върху рамото на юношата.

Робин се стресна и дръпна ръка от каменния стълб, за който инстинктивно се бе хванал, докато живата река течеше покрай него. Бузата му бе преbledняла, а очите му не блестяха както в по-ранните часове на вечерта.

– Ще бъдете ли така любезен да ми покажете пътя към пристанището? – попита той след кратко мълчание.

– Значи избрал си друг обект за търсене? – забеляза другарят му с усмивка.

– Ами да, господине – отвърна Робин доста сухо. – Благодарение на вас и на останалите ми приятели аз най-после срещнах своя роднина, и той надали ще има желание да види лицето ми отново. Започвам да се отегчавам от градския живот, господине. Ще ми покажете ли пътя за пристанището?

– Не, добри ми приятелю Робин. Поне не тая нощ – отвърна джентълменът. – След няколко дни, ако все още го желаеш, аз ще те изпратя по пътя ти. Или пък, ако предпочетеш да останеш с нас, може би, тъй като си отракано момче, ще се издигнеш в живота и без помощта на твоя роднина, майор Молино.

КРАЙ

© Весела Кацарова, превод от английски

Nathaniel Hawthorne

Източник: <http://dubina.dir.bg>

Сканиране и обработка: Сергей Дубина, 15 юли 2003 г.
Книжното тяло е любезно предоставено от Галина Янакиева

Публикация:

Натаниъл Хоторн, ГОЛЯМОТО КАМЕННО ЛИЦЕ
РАЗКАЗИ

Преведе от английски ВЕСЕЛА КАЦАРОВА

Съставител НАТАЛИЯ КЛИСУРСКА

Художник КОСТАДИНКА МИЛАДИНОВА

Редактор ОГНЯНА ИВАНОВА

Художествен редактор ВЕНЕЛИН ВЪЛКАНОВ

Технически редактор ПЕТЪР БАЛАВЕСОВ

Коректор АЛБЕНА НИКОЛАЕВА

АМЕРИКАНСКА. ПЪРВО ИЗДАНИЕ. ИЗДАТЕЛСКИ НОМЕР 800. ДАДЕНА ЗА
НАБОР 10. I. 1983 г. ПОДПИСАНА ЗА ПЕЧАТ 12. II. 1983 г. ИЗЛЯЗЛА ОТ ПЕЧАТ
25. V. 1983 г. ФОРМАТ 1/16/60/90. ПЕЧАТНИ КОЛИ 17. ИЗДАТЕЛСКИ КОЛИ 17.
УСЛОВНО ИЗДАТЕЛСКИ КОЛИ 15.71.

ЦЕНА 1.34 лв.

ИЗДАТЕЛСТВО „ОТЕЧЕСТВО“, СОФИЯ „Г. ДИМИТРОВ“. КЛОН ЛОЗЕНЕЦ, БУЛ.
„Г. ТРАЙКОВ“ 2а

THE portable hawthorne
viking press, new york 1969
hawthorne's short stories
vintage book's, new york 1946

Съдържание:

Предговор от Наталия Клисурска

Голямото каменно лице

Творецът на прекрасното

Дъщерята на Рапачини

Злочестината на господин Хъгинботъм

Егоизъм или змия в гърдите

Експериментът на доктор Хейдигър

Белегът

Беловласия покровител

Моят роднина майор Молино

Кроткото момче

Амбициозният гост

Мантията на лейди Елеанор

Големия гранат

Пророчески портрети

Сестрите-години

Итън Бранд

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/2405>]